OM 2026004183

Den Haag, 7 januari 2026

A4 Slachtofferrechten

In zaken met grote aantallen slachtoffers moeten afzonderlijke wettelijke voorzieningen gecreëerd worden die het makkelijker en haalbaarder maken schade vergoed te krijgen en emotionele erkenning te krijgen voor het ondergane leed.

Het aantal zaken met grote aantallen slachtoffers is sterk toegenomen en de afvlakking van de stijging is nog niet in zicht. Het gaat hierbij om cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit, maar ook om gevoelige uitingsdelicten, milieucriminaliteit en fraudezaken of omvangrijke zedenzaken, kinderporno en kindermisbruik. Het komt regelmatig voor dat honderden aangiften binnen een zaak worden ingediend. Bij relatief geringe schadebedragen en bij grote aantallen slachtoffers worden vorderingen tot vergoeding van schade nu vaak buiten beschouwing gelaten omdat die vorderingen het strafproces te veel belasten. Bij zwaardere zaken zorgen de inspanningen om recht te doen aan alle slachtoffers van die feiten voor lange doorlooptijden. Om meer recht te kunnen doen aan *alle* slachtoffers, is aanpassing van wetgeving nodig. Bij delicten met veel slachtoffers zou wetgeving moeten voorzien in een procedure die alle slachtoffers los van het strafproces erkenning van het leed en vergoeding van de schade kan bieden. Het strafproces kan zich richten op enkele strafbare feiten die leiden tot een passende straf voor de pleger; in een aparte procedure staat vervolgens het 'herstellende' karakter centraal in de relatie tussen alle slachtoffers en de pleger van die feiten. Voor de relatief minder zware zaken met veel slachtoffers zou die aparte procedure zich kunnen beperken tot de schadevergoeding. Daarnaast zou wetgeving het bij schades van relatief geringe omvang eenvoudiger moeten maken om die binnen het strafproces toe te kennen. Dit sluit aan bij de aanbevelingen van de Commissie Onderzoek Stelsel Schadevergoeding voor Slachtoffers van Strafbare Feiten, beter bekend als de commissie-Donner. De belangrijkste voorstellen die het kabinet Rutte IV nader wilde verkennen, waren het nader normeren en standaardiseren van schadevergoeding en het oprichten van een aparte schadevergoedingskamer. Voor dit laatste idee is zelfs een aparte afdeling in het nieuwe Wetboek van Strafvordering gereserveerd. Bovendien hebben de betrokken organisaties (Raad voor de rechtspraak, Openbaar Ministerie en Slachtofferhulp Nederland) aangegeven dit voorstel voor een schadevergoedingskamer onder een aantal randvoorwaarden te steunen. Zie Kamerstukken II 2022-23, 33552, nr. 111. Ook in de uitwerking van het hoofdlijnenakkoord van het kabinet Schoof werd gesproken over de introductie van normbedragen in het strafproces om de hoogte van schadevergoedingen vast te stellen. De wetenschappelijke uitwerking van deze verkenning is in opdracht van de Raad voor de rechtspraak uitgevoerd. Dit heeft geresulteerd in het rapport 'Doen wat kan. Hoe normering kan bijdragen aan betere behandeling van schadevergoedingsvorderingen in het strafproces' dat in 2025 is verschenen.

Voorstellen

1. In het nieuwe Wetboek van Strafvordering wordt in de daarvoor gereserveerde afdeling 4.1.2 voorzien in een aparte herstelrechtelijke procedure bij een zogenaamde schadevergoedingskamer. Daarin worden *alle* slachtoffers van een veroordeelde in de gelegenheid gesteld om buiten het strafproces emotionele erkenning te zoeken voor het ondergane leed, zich uit te spreken over het strafbare feit, en hun schade toe te lichten, vastgesteld en vergoed te krijgen. Voor relatief minder zware zaken kan die aparte herstelrechtelijke procedure beperkt worden tot de schadevergoeding. Doordat het strafproces zich kan richten op enkele feiten leidend tot een passende straf, kunnen procedures sneller verlopen en slachtoffers dus ook sneller hun recht halen. Bij zaken van relatief geringe ernst met veel slachtoffers wordt zo voorzien in een strafrechtelijke weg waarin alle slachtoffers (en niet alleen die slachtoffers waarvan het feit vervolgd wordt) in een eenvoudigere procedure dan de reguliere civielrechtelijke procedure hun schade vergoed kunnen krijgen.

2. In die herstelrechtelijke procedure bij een zogenaamde schadevergoedingskamer wordt voor slachtoffers de mogelijkheid gecreëerd een collectieve schadevordering in te dienen. Inspiratie voor een collectie schadevergoedingsprocedure kan worden gevonden in de Wet afwikkeling massaschade in collectieve actie (WAMCA). Ook op die manier kan meer recht worden gedaan aan 'massaal slachtofferschap' en kunnen slachtoffers collectief op een eenvoudige en laagdrempelige wijze de door hen geleden schade terug vorderen.

3. Bij de relatief mindere zware zaken, dat wil zeggen de zaken met een gering schadebedrag, wordt in artikel 36f van het Wetboek van Strafrecht voorzien in een drempelwaarde waaronder de afhandeling van schade binnen het strafproces alleen via de

schadevergoedingsmaatregel kan geschieden. Dat maakt het mogelijk om bij die zaken een schatting te maken van de schade. Voor het vaststellen van de schade en de aansprakelijkheid van de verdachte hiervoor gelden de procedurele regels voor het opleggen van straffen en maatregelen. Daarbij mag worden uitgegaan van de feiten en omstandigheden die aannemelijk zijn geworden op basis van de processtukken en met toepassing van de feiten van algemene bekendheid. Hierdoor is het niet zonder meer noodzakelijk dat het slachtoffer kleinere, materiële schades onderbouwd met bonnen en facturen. In plaats daarvan zou gebruik kunnen worden gemaakt van standaardschadebedragen voor materiële schade, analoog aan de Rotterdamse schaal voor smartengelden. Een dergelijke procedure zou ervoor zorgen dat zaken met slachtoffers sneller kunnen worden behandeld en er dus ook meer zaken kunnen worden opgepakt.